

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील रिट याचिका  
क्र.८८२०/२०१५ सह अन्य संलग्न याचिकेवर  
दिलेल्या निकालाच्या अनुषंगाने संत  
गाडगेबाबा शिक्षण संस्था संचालित  
रेणूकामाता विद्यालय, वासणी, जि. अमरावती  
या शाळेस अनुदानास पात्र घोषित  
करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन  
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग  
शासन निर्णय, क्रमांक न्यायाप्र-२०१५/ प्र.क्र. ८९/ एसएम-४,  
मंत्रालय, विस्तार, मादाम कामा रोड, मुंबई ४०० ०३२.  
दिनांक : १५ डिसेंबर, २०२१

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक माशाअ-२००९/  
(५९९/०९)/ मा शि-१, दिनांक २० जुलै, २००९.  
२) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक माशाअ-२००९/  
(५९९/०९)/ माशि-१, दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०११.  
३) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक संकीर्ण-२०१२/  
(१५०/१२)/माशि-१, दिनांक १६ जुलै, २०१३.  
४) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्रमांक न्यायाप्र-२०१५ -२०१५/  
(८९/१५)/२०१५/ एसएम-४, दिनांक ४ ऑगस्ट, २०१५.  
५) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक माशामु- २०१६/ प्र.क्र.  
१८/एसएम-४, दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१६.  
६) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक अनुवि- ४९१६/(३२/१६)/  
अर्थसंकल्प, दिनांक ०१ फेब्रुवारी, २०१७  
७) मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल रिट याचिका क्र. ८२२०/२०१५ व इतर  
संलग्न याचिकेमधील आदेश, दिनांक २२ जून, २०१७ व दिनांक ६ जुलै, २०१७.  
८) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), पुणे यांचे पत्र क्र. अमाशा/  
मुल्यांकन/ २०१८/माध्य-ब/ ३०४, दिनांक ६ डिसेंबर, २०१८.  
९) आयुक्त, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्र. शिआ/१९/(डि-१४)/न्याप्र/  
आस्था क-१४४/३९२८, दिनांक २४ डिसेंबर, २०२०.

**प्रस्तावना:-**

संदर्भ क्र. (१) येथील शासन निर्णय दिनांक २० जुलै, २००९ अन्वये राज्यात कायम अनुदान  
तत्वावर मान्यता दिलेल्या परवानगी आदेशातील “कायम” शब्द वगळण्याची तरतूद करण्यात  
आली. त्यानुसार, सन २०१२-१३ पासून मुल्यांकनाचे विहित निकष पूर्ण करणाऱ्या शाळा

अनुदानास पात्र ठरविण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्यानुसार, संदर्भ क्र. (२) येथील शासन निर्णय, दि. १५ नोव्हेंबर, २०११ व संदर्भ क्र. (३) येथील शासन निर्णय, दि. १६ जुलै, २०१३ अन्वये मुल्यांकनाचे निकष निश्चित करण्यात आले आहेत. सदर शासन निर्णयातील निकषानुसार, मुल्यांकनात अपात्र ठरविल्यामुळे संबंधित याचिकाकर्त्या शिक्षण संस्थांनी त्यांच्या शाळा “अपात्र” केल्याच्या कारणास्तव मुल्यांकनाबाबतच्या संदर्भ क्र.(२) येथील शासन निर्णय, दि. १५ नोव्हेंबर, २०११ ला आव्हान देऊन मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट याचिका क्र. ८४७८/२०१३ व इतर संलग्न याचिका दाखल केल्या आहेत. सदर याचिकांवर मा. उच्च न्यायालयाने दि. १६ जुलै, २०१४ व दि. ०६ ऑगस्ट, २०१४ रोजी निर्णय दिला आहे. तसेच, यासंदर्भात शासनाने दाखल केलेल्या दिवाणी अर्ज क्र. २३६७/२०१४ व क्र. २९२५/२०१४ तसेच रिट याचिका क्र. ९४४१/२०१४ मध्ये मा. उच्च न्यायालयाने दिनांक ७ जानेवारी, २०१५ दिलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांचेकडून संबंधित याचिकाकर्त्या संस्था/शाळांची सुनावणी घेऊन पात्र ठरलेल्या ९५ शाळांमधील २८५ वर्ग त्यावरील ४७५ शिक्षक पदे व २८५ शिक्षकेतर पदे तसेच, २७ शाळांमधील ६४ तुकड्या, त्यावरील ८७५ शिक्षक पदे यांना मुल्यांकनात पात्र घोषित करण्याबाबत संदर्भ क्र.(४) शासन निर्णय, दि. ४ ऑगस्ट, २०१५ अन्वये आदेश निर्गमित करण्यात आले. तथापि, सुनावणीमध्ये ४७ शाळा व ६ शाळांच्या तुकड्या निकष पूर्ण करीत नसल्याने अनुदानासाठी “अपात्र” ठरविण्यात आल्या आहेत.

२. संदर्भ क्र.(४) येथील शासन निर्णय, दि. ४ ऑगस्ट, २०१५ सोबतच्या “प्रपत्र-क” मध्ये अ.क्र. ४५ वर “संत गाडगेबाबा शिक्षण संस्था संचलित रेणूकामाता विद्यालय, वासनी बु. ता. अचलपूर, जि. अमरावती” या शाळेच्या ८ वी ते १० वी चे वर्ग शैक्षणिक गुणवत्तेत ३१ गुण, एकूण मुल्यंकनात ६० गुण शैक्षणिक व भौतिक सुविधा नाहीत या कारणास्तव “अपात्र” करण्यात आले आहेत.

३. संदर्भ क्र.(४) येथील शासन निर्णय, दि. ४ ऑगस्ट, २०१५ विरुद्ध श्री. शिवाजी शिक्षण प्रसारक मंडळ, पुणे व इतर संस्था यांनी मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट याचिका क्र. ८२२०/२०१५ व इतर संलग्न याचिका दाखल केल्या आहेत. सदर रिट याचिकांमध्ये मा. उच्च न्यायालयाने दि. २२ जून, २०१७ रोजी दिलेला न्यायनिर्णय खालीलप्रमाणे आहे:-

8. In the view of the matter, Rule is made absolute in the following terms:

1. The impugned government resolution dated 15<sup>th</sup> November, 2011 is quashed and set aside.
2. The matter is remitted back to the authority with a direction to give individual show cause notices to the Petitioners.

3. After issuance of show cause notice and after giving sufficient opportunity of hearing to the each of the Petitioners, the Respondent authority shall pass individual orders in case of individual Petitions.

तसेच, मा. उच्च न्यायालयाने दि.०६ जुलै, २०१७ रोजी दिलेला न्यायनिर्णय खालीलप्रमाणे आहे:-

1. There is typographical error in Judgment dated 22 June, 2017.
2. On page 15 paragraph 8 item 1, the date of government resolution “5 November 2011” is to be corrected to read as “4 August, 2015”.

४. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या निर्देशानुसार, संदर्भ क्र.(४) येथील शासन निर्णय, दि. ४ ऑगस्ट, २०१५ मधील अनुदानास अपात्र ठरविण्यात आलेल्या प्रत्येक शैक्षणिक संस्थेस स्वतंत्रपणे नोटीस देऊन, सदरहू संस्था आरक्षण धोरणाचे पालन करीत असल्याची खात्री झाल्यानंतर, संदर्भ क्र.(२) येथील शासन निर्णय, दि. १५ नोव्हेंबर, २०११ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रस्ताव तपासण्यात यावा, असे शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांना शासन स्तरावरून दि. ०१ ऑगस्ट, २०१८ अन्वये कळविले आहे.

५. मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांचे स्तरावरून, संबंधित विभागीय शिक्षण उपसंचालक कार्यालयात सुनावणी घेऊन शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी दि. ६ डिसेंबर, २०१८ अन्वये एकत्रित अहवाल शासनास सादर केला आहे. त्यानुसार, “संत गाडगेबाबा शिक्षण संस्था संचलित रेणुकामाता विद्यालय, वासनी बु. ता. अचलपूर, जि. अमरावती” ही शाळा अनुदानासाठीचे निकष पूर्ण करीत असल्याने शाळा मुल्यांकनास “पात्र” असल्याची शिफारस केली आहे.

६. मंत्रिमंडळाच्या निर्णयानुसार, दि. १४ जून, २०१६ पूर्वी अनुदानास पात्र घोषित करण्यात आलेल्या शाळा / तुकड्यांवरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना, विहित अटी व शर्तीच्या अधिन राहून सरसकट २० टक्के अनुदान देण्याबाबत संदर्भ क्र. (५) येथील शासन निर्णय, दि. १९ सप्टेंबर, २०१६ अन्वये निर्णय घेण्यात आला आहे. तसेच, संदर्भ क्र.(७) येथील शासन निर्णय, दि.०१ फेब्रुवारी, २०१७ अन्वये माध्यमिक शाळांमधील अनुदानास पात्र ठरविण्यात आलेल्या वर्ग/ तुकड्यांवरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सप्टेंबर, २०१६ पासून २० टक्के प्रमाणे अनुदान उपलब्ध करून देण्यात आलेले आहे. त्यामध्ये, संदर्भ क्र.(४) येथील शासन निर्णय, दिनांक ४ ऑगस्ट, २०१५ मधील शाळांचा समावेश करण्यात आला आहे. शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांच्या अहवालानुसार, संत गाडगेबाबा शिक्षण संस्था संचलित रेणुकामाता विद्यालय ही शाळा संदर्भ क्र. (२) येथील शासन निर्णय, दि. १५ नोव्हेंबर, २०११ अन्वये विहित केलेल्या मुल्यांकनाच्या

निकषानुसार शैक्षणिक गुणवत्तेत ४१ गुण, एकूण ७४ गुण मिळाले असल्याने, शाळा मुल्यांकनात पात्र असल्याची शिफारस संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी केली आहे. तसेच, सदर शाळा संदर्भ क्र.(४) येथील शासन निर्णय, दि. १९ सप्टेंबर, २०१६ नुसार सरसकट २० टक्के अनुदानासाठी पात्र ठरत आहे.

यास्तव, संत गाडगेबाबा शिक्षण संस्था संचलित रेणुकामाता विद्यालय, वासनी बु. ता. अचलापूर, जि. अमरावती या शाळेस संदर्भ क्र.(४) येथील शासन निर्णय, दिनांक ४ ऑगस्ट, २०१५ अन्वये पात्र घोषित शाळांच्या यादीत समावेश करून, इ. ८ वी ते १० वी च्या वर्गावरील त्यावरील ५ शिक्षक व ४ शिक्षकेतर अशा एकूण ९ पदांना सरसकट २० टक्के अनुदानास पात्र करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

### शासन निर्णय :-

उपरोक्त प्रस्तावनेत नमूद केलेले विवेचन विचारात घेता, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील रिट याचिका क्रमांक ८२२०/२०१५ व अन्य संलग्न याचिकांमध्ये दिलेल्या निर्णयानुसार व या संदर्भात संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी संदर्भ क्र.(८) येथील दि. ०६ डिसेंबर, २०१८ अन्वये सादर केलेल्या अहवालानुसार, संत गाडगेबाबा शिक्षण संस्था संचलित रेणुकामाता विद्यालय, वासनी बु., ता. अचलपूर, जि. अमरावती या शाळेचे इ. ८ वी ते १० वी चे वर्ग व त्यावरील ५ शिक्षक ( १ मुख्याध्यापक व ४ शिक्षक ) व ४ शिक्षकेतर कर्मवारी ( १ लिपिक व ३ शिपाई ) अशा एकूण ९ पदांना, खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून सदर शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून सरसकट २० टक्के अनुदानासाठी पात्र करण्यात येत आहे..

- १) अनुदान वितरीत करण्यापूर्वी संबंधित शाळा सर्व निकष व अटींची पूर्तता करीत असल्याची खात्री करून अनुदान वितरीत करण्याची कार्यवाही संबंधित शिक्षण उपसंचालक यांनी करावी.
- २) अनुदानास पात्र ठरलेल्या शाळेसंदर्भात काही तक्रारी प्राप्त झाल्या असल्यास त्याची शहानिशा करून सदर शाळेस अनुदान वितरीत करावे.
- ३) शाळा अनुदानास पात्र झाली म्हणजे त्या शाळेस अनुदानाचा हक्क प्राप्त होत नाही. अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या शाळांना अनुदान मंजूर करणे हा शासनाचा स्वेच्छाधिकार असून निधीच्या उपलब्धतेनुसार शासन अनुदान मंजूर करण्याचा निर्णय घेईल. सदर अनुदान हे भूतलक्षी प्रभावाने लागू राहणार नाही. राज्याची आर्थिक स्थिती, वेळोवेळी उपलब्ध होणारे आर्थिक संसाधने, राज्याच्या गरजा व त्यांचा प्राधान्यक्रम विचारात घेऊन शासन अनुदानाच्या सुत्रात बदल करील व ज्या शाळांना अनुदान मंजूर करण्यात आले नाही

त्या शाळांना जेव्हा अनुदान मंजूर करावयाचे असेल त्यावेळेचे अनुदान सुत्र त्यांना लागू राहील.

२. उपरोक्त बाबीवर होणारा खर्च “मागणी क्रमांक ई-२, लेखाशिर्ष-२२०२ सर्वसाधारण शिक्षण ०२, माध्यमिक शिक्षण, ११०, अशासकीय माध्यमिक शाळांना व कनिष्ठ महाविद्यालयांना सहाय्य (००)(११) नवीन अशासकीय माध्यमिक शाळा उघडणे (अनिवार्य) (२२०२ ३३६१) ३६-सहायक अनुदाने (वेतन)” या लेखाशिर्षाखाली खर्ची घालण्यात यावा.

३. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ५८७/२०२१/व्यय-५, दि.१८ नोव्हेंबर, २०२१ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२११२१५१७५२०५२७२१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

( इ.मु. काझी )

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा. मंत्री (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) मा. राज्यमंत्री (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई.
- ४) अपर मुख्य सचिव ( वित्त विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
- ५) अपर मुख्य सचिव ( शालेय शिक्षण ) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
- ६) प्रधान सचिव (व्यय) यांचे स्वीय सहाय्यक वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ,
- ७) आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ८) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) म.रा. पुणे,
- ९) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र , १/२ मुंबई / नागपुर,
- १०) महालेखापाल (लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र , १/२ मुंबई / नागपुर,
- ११) महालेखापाल (स्थायिक निकाल लेखा परीक्षा व लेखा) महाराष्ट्र १/२ , मुंबई / नागपुर,
- १२) स्थानिक निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी , मुंबई.
- १३) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, अमरावती विभाग
- १४) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, अमरावती
- १५) अधीक्षक, वेतन पथक (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, अमरावती
- १६) संत गाडगेगाबाबा शिक्षण संस्था संचलित रेणुकामाता विद्यालय, वासनी बु. ता.अचलपूर जि.अमरावती
- १७) निवड नस्ती, एसएम-४